

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
BANJALUKA
Broj: 57 0 Ps 112176 20 Rev
Dana, 17.11.2020. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija ovog suda Rose Obradović, kao predsjednik vijeća, Violande Šubarić i Davorke Delić, kao članovi vijeća, u pravnoj stvari tužitelja-protivtuženog O. d.o.o. B., koga zastupa S. D., advokat iz B., protiv tuženog-protivtužitelja E. d.o.o. B., koga zastupaju D. K. i V. P., advokati iz B., radi raskida ugovora i naknade štete, vrijednost spora 74.175,00 KM, odlučujući o reviziji tužitelja izjavljenoj protiv presude Višeg privrednog suda u Banjaluci broj 57 0 Ps 112176 20 Pž 2 od 12.05.2020. godine, na sjednici vijeća održanoj dana 17.11.2020. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se odbija.

Obrazloženje

Prvostepenom presudom Okružnog privrednog suda u Banjaluci broj 57 0 Ps 112176 14 Ps od 08.11.2019. godine obavezan je tuženi-protivtužitelj E. d.o.o. B. (u daljem tekstu: tuženi) da tužitelju-protivtuženom O. d.o.o. B. (u daljem tekstu: tužitelj), vrati dio mašine „Vega“ pod nazivom portal sa opremom i komandnim pultom uz portal (stav 1. izreke), a odbijen je zahtjev za raskid ugovora zaključen između parničnih stranaka dana 30.12.2005. godine u formi računa-otpremnice broj RN-56 kao i zahtjev za naknadu štete zbog umanjene vrijednosti mašine „Vega“ u iznosu od 74.175,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom (stav 2. izreke).

Odbijen je i protivtužbeni zahtjev tuženog za utvrđenje da je obaveza tužitelja kao prodavca i ekskluzivnog distributera proizvođača autopraonice „Ceccato“ iz Italije da za ranije izmireni iznos za kupovinu autopraone od 145.006,00 KM i dodatni iznos od 17.069,59 KM plaćen na ime carine i carinskih dadžbina izvrši isporuku i montažu nove mašine „Pegasus 240“ istu pusti u rad, te da tužitelj tuženom preda odgovarajuće isprave i garancije za predmetnu mašinu, te izvrši preuzimanje dijelova mašine „Vega“.

Odlučeno je da svaka stranka snosi svoje troškove postupka.

Drugostepenom presudom Višeg privrednog suda u Banjaluci broj 57 0 Ps 112176 20 Pž 2 od 12.05.2020. godine žalbe tužitelja su odbijene i potvrđena prvostepena presuda u pobijanom odbijajućem dijelu odluke o tužbenom zahtjevu (stav 2. izreke) i u dijelu odluke o troškovima postupka.

Odbijeni su zahtjevi tužitelja za naknadu troška sastava žalbi i tuženog za naknadu troška sastava odgovora na žalbe.

Blagovremeno izjavljenom revizijom tužitelj pobija drugostepenu presudu zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se osporena presuda preinači i tužbeni zahtjev u cjelini usvoji.

U odgovoru na reviziju tuženi predlaže da se revizija odbije kao neosnovana.

Revizija nije osnovana.

Tužbenim zahtjevom tužitelj je tražio raskid ugovora zaključen između parničnih stranaka dana 30.12.2005. godine u formi računa-otpremnice broj RN-56 čiji je predmet mašina „Vega“, vraćanje dijela te mašine pod nazivom portal sa opremom i komandnim pultom uz portal i obavezivanje tuženog da mu na ime naknade štete zbog umanjene vrijednosti mašine „Vega“ isplati iznos od 74.175,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom.

Tokom postupka kod prvostepenog suda utvrđeno je slijedeće činjenično stanje: da su parnične stranke dana 30.12.2005. godine zaključile ugovor o prodaji autopraone talijanskog proizvođača Ceccato SpA marke „Vega“ za iznos od 145.006,00 KM koji iznos je tuženi kao kupac platio, a tužitelj je tuženom isporučio i montirao navedenu autopraonu; da je po prigovorima tuženog kao kupca, koji su upućeni i tužitelju kao prodavcu i proizvođaču, predstavnik proizvođača iz Italije pregledao montiranu mašinu „Vega“ kod tuženog i utvrdio da je ispravna, ali da ne odgovara njegovim iskazanim potrebama; da je na osnovu dogovora tuženog sa proizvođačem iz Italije dana 10.04.2007. godine uz račun-otpremnicu broj 80/07 tužitelj tuženom isporučio autopraonicu marke „Pegasus 240“ (portal sa rotirajućim četkama i ostalom opremom po tehnologiji pranja sa četkama, koji treba instalirati na kompatibilni dio opreme sa modela „Vega“) čija cijena iznosi 74.175,00 KM; da prema dogovoru parničnih stranaka i proizvođača tuženi nije imao obavezu plaćanja cijene nove isporučene autopraone već je platio carinske dažbine i poreze u iznosu od 17.069,59 KM; da je ugovoreno da tužitelj novu autopraonu marke „Pegasus 240“ montira na postojeće dijelove autopraone marke „Vega“, a da se ostali dijelovi te mašine (portal sa opremom i komandnim pultom uz portal) predaju tužitelju; da tuženi nije dozvolio tužitelju da izvrši tako ugovorenu montažu, niti mu je vratio dijelove mašine „Vega“, te da je 2019. godine u toku trajanja ovog sudskog postupka angažovao treće lice koje je izvršilo montažu nove autopraone; da je tuženi kao tužitelj podnio tužbu protiv tužitelja iz ovog predmeta radi raskida ugovora o kupoprodaji autopraone marke „Vega“ sa zahtjevom za vraćanje kupoprodajne cijene koji postupak je vođen pod brojem 57 0 Ps 007835 06 Ps kod Okružnog privrednog suda u Banjaluci u kojem je zahtjev pravosnažno odbijen; da je između istih parničnih stranaka kao i u ovom postupku sa istim stranačkim ulogama vođen postupak kod Okružnog privrednog suda u Banjaluci pod brojem 57 0 Ps 019927 14 Ps 2, u kojem je odbijen zahtjev tužitelja za isplatu iznosa od 74.175,78 KM na ime cijene za isporučenu autopraonu „Pegasus 240“; da je vještačenjem po vještaku mašinske struke Z. K. utvrđeno da na dan izrade nalaza 28.02.2019. godine umanjena vrijednost mašine „Vega“ na osnovu tehničke amortizacije iznosi 116.000,48 KM (nabavna vrijednost je 145.006,00 KM) i po istom osnovu vrijednost mašine „Pegasus 240“ je umanjena za 59.588,00 KM (nabavna vrijednost je 74.448,00 KM).

Polazeći od naprijed utvrđenog činjeničnog stanja prvostepeni sud je zaključio da je osnovan zahtjev tužitelja da mu tuženi vrati preostale dijelove mašine „Vega“ jer su parnične stranke u skladu sa odredbama članova 26, 28. i 17. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“, broj: 29/78, 39/85, 45/86, 57/89 i „Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 17/93, 3/96, 39/03 i 74/04, u daljem tekstu: ZOO), dana 10.04.2007. godine izvršile prenov obaveze iz ugovora od 30.12.2005. godine u skladu sa odredbom člana 348. istog zakona, tako

što su dogovorile da se na postojeću autopraonu, tj. određene njene dijelove montira nova autopraona, a preostali dijelovi mašine „Vega“ da se vrate tužitelju.

Prvostepeni sud je smatrao da se ne radi o presuđenoj stvari, iako je pravosnažnom presudom odbijen zahtjev za raskid ugovora o kupovine mašine „Vega“ u predmetu Okružnog privrednog suda Banjaluka 57 0 Ps 007835 06 Ps, iz razloga što u ove dvije parnice zahtjev nije utemeljen na istom činjeničnom osnovu, a tužbeni zahtjev je u ovom dijelu odbio iz razloga što je ugovor od 30.12.2005. godine, čiji se raskid traži u ovoj parnici, izmijenjen 10.04.2007. godine u pogledu predmeta kupoprodaje tako da je obaveza tužitelja isporuka autopraone „Pegasus 240“ na koji način je došlo do prenova ugovora u skladu sa odredbom člana 348. ZOO iz kog razloga smatra da zahtjev za raskid ugovora nije osnovan. Primjenom odredbe člana 155. ZOO odbio je i zahtjev za naknadu štete uz obrazloženje da je za podnošenje tog zahtjeva legitimisan vlasnik autopraone Vega, a to je proizvođač privredno društvo iz Italije, a ne tužitelj.

Protivtužbeni zahtjev kojim bi se naložilo tužitelju da izvrši montiranje nove autopraone prvostepeni sud je odbio nalazeći da za njega više nema osnova jer je u toku ovog sudskog postupka ugovor između stranaka u tom dijelu izvršen tako što je izvršeno montiranje nove autopraone. U pogledu zahtjeva za predaju isprava i garancija, prvostepeni sud je zaključio da je u ovom dijelu zahtjev iz protivtužbe neosnovan jer u toku postupka tuženi nije dokazao da se ova dokumentacija koja prati robu nalazi kod tužitelja.

Drugostepeni sud je, odlučujući o žalbama tužitelja, izjavljenim protiv dijela prvostepene odluke kojim je odbijen tužbeni zahtjev i odlučeno o troškovima postupka, prihvatio kao pravilna činjenična utvrđenja i pravne zaključke prvostepenog suda, pa je žalbe odbio kao neosnovane i potvrdio prvostepenu presudu.

Osporena presuda je pravilna i na zakonu zasnovana iz slijedećih razloga:

Prema odredbi člana 17. stav 1. ZOO učesnici u obligacionom odnosu dužni su da izvrše svoju obavezu i odgovorni su za njeno ispunjenje. Kod dvostranih ugovora, prema odredbi člana 124. ZOO, postoji uzajamnost obaveza, tako da neizvršenje jedne obaveze povlači za sobom i mogućnost prestanka ugovora putem raskida pod uslovima određenim zakonom. Prema odredbi člana 348. stav 1. ZOO obaveza prestaje ako se povjerilac i dužnik saglase da postojeću obavezu zamjene novom i ako nova obaveza ima različit predmet ili različit pravni osnov, a prema odredbi člana 350. stav 1. istog zakona ugovorom o prenovu ranija obaveza prestaje, a nova nastaje.

U konkretnom slučaju iz utvrđenog činjeničnog stanja, koje ne može biti predmet pobijanja u revizionom postupku, prema izričitoj zabrani propisanoj odredbom člana 240. stav 2. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13, u daljem tekstu: ZPP), proizlazi da su parnične stranke dana 30.12.2005. godine zaključile ugovor o prodaji autopraone talijanskog proizvođača marke „Vega“ za iznos od 145.006,00 KM koji iznos je tuženi kao kupac platio, a tužitelj je tuženom isporučio i montirao predmet ugovora na koji način je ugovor u cjelini izvršen. Na osnovu dogovora ugovornih strana i proizvođa iz Italije dana 10.04.2007. godine uz račun-otpremnicu broj 80/07 tužitelj je tuženom isporučio autopraonicu marke „Pegasus 240“ čija cijena iznosi 74.175,00 KM, koju tuženi nije imao obavezu da plati već je platio carinske dažbine i poreze u iznosu od 17.069,59 KM i tada je ugovoreno da tužitelj novu autopraonu marke „Pegasus 240“ montira na postojeće dijelove autopraone marke „Vega“, a da ostale dijelove te mašine preda tužitelju. Tuženi nije dozvolio tužitelju da izvrši tako ugovorenu montažu, već je to učinio sam tokom ove parnice, te tužitelju nije predao preostale dijelove mašine „Vega“.

Kod takvog stanja stvari, suprotno tvrdnji revidenta, pravilnom primjenom materijalnog prava odbijen je tužbeni zahtjev tužitelja za raskid ugovora kojeg su parnične stranke zaključile dana 30.12.2005. godine čiji je predmet bila mašina „Vega“, jer su ugovorne strane 10.04.2007. godine postojeću obavezu zamijenile novom koja ima različit predmet, čime su izvršili prenov prvobitnog ugovora, što, prema naprijed navedenim zakonskim odredbama, za pravnu posljedicu ima to da je ranija obaveza prestala, a nova obaveza nastala, a time je prestao i zakonski osnov da se traži raskid prvobitnog ugovora.

Slijedom toga neosnovan je revizioni prigovor da je osporena odluka o odbijanju tužbenog zahtjeva u ovom dijelu donesena uz pogrešnu primjenu materijalnog prava, iako revident pravilno ukazuje na pogrešan stav drugostepenog suda da je u ovom dijelu pravosnažno presuđeno, iz razloga što je u ovoj parnici drugačiji činjenični osnov za raskid istog ugovora u odnosu na predmet Okružnog privrednog suda u Banjaluci broj 57 0 Ps 007835 06 Ps.

Prema odredbi člana 155. ZOO šteta je umanjene nečije imovine (obična šteta) i sprečavanje povećanja nečije imovine (izmakla korist), a radi se o koristi koju bi povjerilac stekao da nije bilo dužnikove štetne radnje i o budućoj šteti koja bi vjerovatno nastala.

Za naknadu štete, saglasno odredbama članova 154. stav 1. i 158. ZOO, potrebno je ispunjenje zakonskih pretpostavki: da šteta postoji, da je prouzrokovana protivpravnom radnjom ili propuštanjem štetnika, da se radnja ili propuštanje mogu pripisati u njegovu krivicu i da postoji uzročna veza između radnje odnosno propuštanja i nastale štete. Postojanje ovih zakonskih pretpostavki dužan je da dokaže oštećeni.

Za ostvarenje prava tužitelja na naknadu materijalne štete na ime umanjene vrijednosti mašine „Vega“ na osnovu tehničke amortizacije, zbog toga što ga je tuženi onemogućio da u postupku isporuke nove autopraone marke „Pegasus 240“ 2007. godine istu montira na postojeće dijelove autopraone marke „Vega“, a da ostale dijelove te mašine vrati tužitelju, s obzirom na naprijed navedeno, morao je dokazati da umanjena vrijednost na osnovu tehničke amortizacije dijela mašine „Vega“ pod nazivom portal sa opremom i komandnim pultom uz portal, koji mu je trebao biti vraćen, za sporni period, iznosi 74.175,00 KM i da je do toga došlo krivicom tuženog.

U predmetnoj pravnoj stvari, iz stanja spisa predmeta i utvrđenog činjeničnog stanja, proizlazi da je tužitelj na naprijed navedene okolnosti izveo dokaz vještačenjem po vještaku mašinske struke Z. K. koji je našao da dana 28.02.2019. godine umanjena vrijednost mašine „Vega“ na osnovu tehničke amortizacije iznosi 116.000,48 KM (nabavna vrijednost je 145.006,00 KM). Kod takvog stanja stvari, suprotno tvrdnji revidenta, pravilan je zaključak drugostepenog suda u pobijanoj presudi da tužitelj u ovoj parnici nije dokazao osnovanost tužbenog zahtjeva za naknadu štete koju potražuje od tuženog, a koja se mogla odnositi samo na dijelove navedene mašine koje je tuženi bio dužan vratiti tužitelju (o čemu se vještak nije izjasnio), a ne i na štetu na dijelu iste mašine koji je ostao kod tuženog i na koji je montiran „Pegasus 240“.

Zbog naprijed navedenog neosnovan je revizioni prigovor da je tužitelj vještačenjem po vještaku Z. K. dokazao osnov i visinu štete koju zahtijeva u ovoj parnici, koja je utvrđena na iznos od 116.000,00 KM, a „da je tužilac iz svojih ličnih razloga visinu štete umanjio na iznos od 74.175.00 KM...odnosno, isti slobodno disponira sa visinom potraživanja ispod iznosa koji je utvrđen nalazom vještaka.“

Budući da se naknada štete u ovoj parnici zahtijeva zbog neizvršenja ugovorne obaveze pravilno revident ukazuje na pogrešan stav prvostepenog suda da tužitelj nije aktivno legitimisan jer nije dokazao da je vlasnik mašine za koju traži naknadu štete. Međutim, kako je odluka u ovom dijelu pravilna iz naprijed navedenih razloga, ovaj pogrešan pravni stav prvostepenog suda nije bio od uticaja na njenu pravilnost.

Imajući u vidu naprijed navedeno neutemeljeni su revizioni prigovori da je prilikom donošenja osporene odluke o odbijanju tužbenog zahtjeva materijalno pravo pogrešno primijenjeno.

Neargumentovan je i paušalan i revizioni prigovor da je pobijana presuda zahvaćena povredama odredaba parničnog postupka iz članova 7. i 123. u vezi sa članom 209. ZPP, jer to ne proizlazi iz njenog sadržaja.

Prema navedenom, pobijana presuda nema nedostataka na koje se ukazuje revizijom, niti onih na koje sud pazi po službenoj dužnosti, pa je na osnovu odredbe člana 248., u vezi sa članom 456. a) ZPP, odlučeno kao u izreci.

Predsjednik vijeća
Rosa Obradović

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Aćić